

Transskription af:

Obscuritas

4:4 Eksorcisten Ole Bjørn og de besatte kvinder i Thisted

Vært og tilrettelægger: Louise Lindblad

Medvirkende: Maria Østerby Elleby, historiker og museumsinspektør, HEX Museum of Witch Hunt, og Poul Grinder-Hansen, fortæller

Redaktør: Rikke Caroline Carlsen

Fortæller: I præstegården i Thisted ligger 14 djævlebesatte kvinder på gulvet og vrider deres kroppe. Nogle af dem gør som hunde, andre galer som haner. De kaster sig rundt med fråde og skum omkring munden, mens de begynder at tale med mørke stemmer på latin. En af dem, den kun niårige pige Kirsten kaster sit hoved bag på ryggen, så det ser ud, som om hele hendes lille spinkle krop går af led. I midten af det hele står præsten Ole Bjørn. Med armene strakt ud i luften tordner han bønner ud over kvinderne i forsøget på at drive de onde djævlé ud.

Louise Lindblad: Du lytter til Obscuritas, sæsonen om danmarkshistoriens kulter og sekter. Hvis du godt kan lide det du hører, kan du trykke følg i din podcast app. Så får du besked, når der er nye episoder. Denne her gang skal vi til året 1696, hvor en epidemi spreder sig i den lille nordjyske købstad Thisted. Den ene unge kvinde efter den anden bliver pludselig besat af onde ånder. Det skaber panik og angst i byen, for hvem bliver den næste? Hvem har ledt ondskab ind i kvindernes kroppe, og hvordan får de det hele til at holde op? Alle sætter deres lid til en mand, den lokale præst Ole Bjørn. De besatte kvinder flytter ind på hans præstegård i Thisted, og mens Ole Bjørn forsøger at drive djævelen ud, går en heksejagt i byen i gang. Spørgsmålet er hvem eller hvad er roden til ondska-ben, der spreder sig i Thisted?

[...]

Mit navn er Louise Lindblad. Sammen med historiker Maria Østerby Elleby er jeg taget til Vor Frelasers Kirke, hvor vi sammen vil forsøge at finde frem til svaret, mens vi bevæger os op ad snegletrappen i kirkens tårn med kurs mod toppen af København. Og nu har vi sat os her inden i tårnet. Vil du prøve at beskrive hvordan her ser ud?

Maria Østerby Elleby: Jeg tror det er sådan jeg forestiller mig Quasimodo han bor i Victor Hugos 'Klokkeren fra Notre Dame'. Der er kæmpe solide gamle træbjælker her der er slidt til hen over årene, og folk har ridset deres navne i og sat graffiti på. Og der er små trapper hele tiden og kighuller ud, sådan de her små ovale vinduer, så der kommer lidt lys kastet ind her. Så kan vi kigge

ned på de helt gamle store klokker dernede. Dem der faktisk ikke længere er i brug. Og så sidder vi og kan kigge ind på nogle af de her gamle kirkeudsmykninger, der har været uden på bygninger, som er sat op på vejen op og kigger ind på en djævel, et ansigt af en djævel med to horn og et ret lumsk smil.

Louise Lindblad: Han spiller også en rolle i den her historie vi skal fortælle. Hvor begynder den? Altså, det er jo en vild sag, som også når hele vejen her til København, hvor vi er, til Højesteret. Hvor begynder den egentlig?

Maria Østerby Elleby: Egentlig så bliver sporet til den, eller frøet til den, allerede lagt i starten af 1690'erne. Der flytter Ole Bjørn nemlig til Thisted, og han er magister, eller han er præst, og han har undervist i mange år på latinskole, og nu har han simpelthen fået sit egen i sit eget sogn. Nu skal han være sognepræst i Thisted, og det går han jo så i gang med og installerer sig der oppe i Thisted. Og han er ret populær. Han han Han formår ligesom at holde nogle karismatiske og gode prædikener og går virkelig op i at få etableret forbindelse til folkene oppe i Thisted. Han skyder måske en lille smule over mål på et tidspunkt i løbet af de første par år, for han forsøger, eller ikke bare forsøger, han frier til en ung kvinde, Kathrine Lugge, men hun er for det første meget yngre end ham, og så er hun også over stand egentlig -det er ikke sådan at det havde været fuldstændig absurd. Men hun siger i hvert fald nej. Hun er ikke interesseret i at blive gift med Ole Bjørn. Hun er steddatter af byens borgmester, så det kommer der ikke noget ud af.

Louise Lindblad: En dag i begyndelsen af året 1696 er der en ung kvinde, der banker på døren til præstegården i Thisted. Ole Bjørn tager imod kvinden, som præsenterer sig som Maren Spillemands.

Maria Østerby Elleby: Maren Spillemands hun er sådan en en ung kvinde, som i mange, mange år har lidt af anfald. Hun kommer udefra fra en af landsbyerne ude omkring Tisted, og der er mange andre før af præster og medicusser, altså læger, der har kigget på hende og ment, at det nok godt kunne skyldes djævele. Altså, der er nogle, hun har på en eller anden måde, man kalder det 'vist en djævel ind i sig', altså nogen har kastet det ind i hende. Fået hende besat. Og Maren Spillemands, hun opsøger også Ole Bjørn, som bekræfter, at det tror han også, hun er. Hun er blevet besat af djævele, og det er det, der er årsag til de her epileptiske anfald, som hun har, og hun har lidt af siden barndommen.

Louise Lindblad: Hvad er det for nogle anfald? Hvad er det, Ole Bjørn iagttager, siden han ligesom også tror, at det her det må være en djævelebesættelse?

Maria Østerby Elleby: Jamen hun får sådan noget kropsparalyse, hvor hendes krop sætter sig fast, og så falder hun til gulvet og ligger og spræller og kaster om sig med arme og lemmer, og hun får fråde om munden, og der kommer mærkelige lyde ud af hende, og hendes hoved kaster sig sådan bagover. Det er i hvert fald sådan det starter, men nu begynder det at tage til, fordi nu begynder hun også sådan at komme med dyrelude nærmest. Hun gør og hvæser og galer og bider

efter folk. Og folk siger også, at det som om hun har overmenneskelig styrke, den her unge pige. De kan nærmest ikke holde hende nede. De skal være fire mennesker om at stå og holde hende, og hun kaster om sig og slår om sig. Og ja, hovedet falder om på ryggen af hende, nærmest som om det er helt af led, og det er uhyggeligt. Ja, og så mere uhyggelig bliver det, da hun får selskab, hvor der er en niårig pige, Kirsten Langgaards. Hun begynder også at få de her anfald nu, så nu er det ikke bare Maren, som har haft epileptiske anfald i mange år. Nu har Kirsten det også, og den her lille 9 årige pige bliver beskrevet, hvordan hendes mave svulmer op og hendes... Det er som om der løber noget ind under huden på hende og igen halsen der næsten drejer sig omkring og gøen og farlige lyde, og sådanne mørke, mørke stemmer, der kommer ud af den lille piges krop.

Louise Lindblad: Uhyggeligt. Hvad stiller Ole Bjørn op med de her to? Den lille pige Kirsten og den unge kvinde Maren?

Maria Østerby Elleby: Til at starte med, så er det noget med, at han forsøger hjemme hos dem selv med sådan salmesang og bønner over dem. Og det virker også noget tid. Han skælder dem ud, simpelthen. Han beordrer dem, sådan: far ud, din hund, din djævel, og sådan nogle ting, siger han til dem. Og nogle gange virker det sådan lidt, men kun imidlertid, så kommer disse anfald tilbage. Så nu flytter Ole Bjørn simpelthen både Maren Spillemands og Kirsten Langgaard ind i præstegården, så de er i nærheden, så han kan bede over dem, han kan synge over dem. Men nogle gange, så kan det tage tre-fire-fem timer med de her salmesange og bønner og kasten-djævelen-ud, altså eksorcisme, for at sørge for, at djævelen farer ud af de her to.

Louise Lindblad: Hvis du har set filmen Eksorcisten fra 1973, så er det sådan cirka det, du skal forestille dig nu. Maren Spillemands og niårige Kirsten ligger måske i deres senge, når præsten, eksorcisten Ole Bjørn, træder ind på værelset for at tilse dem. Deres ansigter ser nok forpinte ud. Randerne under øjnene er mørke. Håret forestiller jeg mig, hænger i svedige lokker ned foran deres ansigter. Det står beskrevet, hvordan de to piger vrider deres opsvulmede kroppe og kaster sig frem og tilbage i sengen, og hvordan djævlene flere gange taler gennem dem. De siger, de er besat af djævlene Lutzer og Hvide Rotte. Og mens Ole Bjørn i et bestemt tonefald tordner bønner ud over de to piger, begynder de som modsvar med mørke, forvrængede stemmer at kalde på deres morlil. Hvem er det, de kalder på?

Maria Østerby Elleby: Jamen, det viser sig jo så, at det er Anne Kristensdatter og Anne Kristensdatter, hun er en ældre kvinde udefra fra samme område som Maren Spillemands, og hun har faktisk været en, som Maren og hendes far i lang tid har mistænkt for at være den troldkone, der er skyld i, at Maren hun altid har lidt af de her anfald. Og det har været frem og tilbage. Det har aldrig nået til en reel retssag før, men det er ligesom noget, man i lokalsamfundet kender til, at Anne Kristensdatter hun har altså et rygte for at kunne trolddom. De nævner også rigtig mange andre. Der er en lang, lang liste af navne, der bliver bliver sådan slynget ud. Nogle mere sådan.. Nogle bliver nævnt en enkelt gang. Nogle bliver nævnt flere gange, men der kommer aldrig rigtig en sag af sig. Men der er mange, der bliver nævnt, men det er særligt Anne Kristensdatter og så en anden ældre kvinde også fra lokalområdet, der hedder Anne vært, som er dem, der virkelig bliver nævnt meget. Og der bliver også beskrevet, at når de kalder her på morlil, så svarer hun på

et tidspunkt til Kirsten og kalder hende barnlil. Men det er der jo sådan noget om, er det djævelen hun taler til? Eller er det reelt, den 9 årige pige, hun taler til?

Louise Lindblad: Den her behandling, der foregår på præstegården? Hvordan bliver der talt om det i Thisted, og hvordan bliver der set på på Ole Bjørn?

Maria Østerby Elleby: Jamen, man har jo stor respekt for Ole Bjørn. Altså, det er jo ikke unormalt, at en præst skal tage folk ind, der er syge eller fattige, eller tage deres parti eller lade dem flytte ind på præstegården, så folk synes jo, at det er fantastisk, at de har en præst der, der bryder sig om sin sognebørn. Han kærer sig, og det her med, at der kommer jo også masser af besøgende til dem. Folk hen for at se, hvordan de nu har det og med egne øjne bevidner de her voldsomme anfald og ser, hvor galt det står til og er med til at skulle holde dem eller med til at skulle synge over dem eller bede over dem. Så der er jo, der er jo vældig stor opbakning om det og omsorg for de her stakkels... altså stakkels Maren og stakkels Kirsten og snart også stakkels Karen. For snart efter, så er det, at Marens søster Karen Spillemands hun også bliver besat af det her. Og hun er ikke den eneste. Der kommer flere og flere der, der bliver besat af de her djævlige, der vælter om pludselig sådan henne i kirken, når to eller tre af de her besatte, de er væltet omkuld og har fråde om munden og gør og råber ukvemsord og de værste forbandelser. Så er der en anden, der vælter om os, og det sker, for så efter Karen, så kommer der en hedder Anne Jacobsdatter, så kommer Anne Krogsgaard, der kommer Karen Toftum, Maren Hansdatter, Anne Dahl, Anne Pedersdatter, Inger husmand og søstre Anne og Gertrud, Anders døtre.

Louise Lindblad: Pludselig står den lokale præst Ole Bjørn med ansvaret for at hjælpe hele 14 besatte kvinder. Det er alvorligt. Der må og skal gribes ind, hvis det onde skal drives ud af den nordjyske købstad. På et tidspunkt sætter Ole Bjørn sig ned og skriver et brev til biskoppen i Aalborg, Jens Birkerød, for at orientere ham om situationen, som på alle måder er kommet ud af kontrol.

Maria Østerby Elleby: Det er ikke... Han skriver ikke og spørger: Tror du ikke også, det er det, der sker? Han skriver og fortæller ham. Det er det her, der sker? Han opremser alle de her detaljer med djævelen, bosættelserne og har. Der er lidt sand toner. Du kan godt begynde at tænde op i bålene. Vi skal have brændt nogle hekse. Det er ligesom den eneste udvej. Men bare rolig, jeg er her. Jeg er her til at mane djævelen ud. Og så er det, der begynder at starte de retssager, der starter mod Anne Christensdatter, der starter mod Anne vært. Og der bliver også nævnt andre navne. Der er andre, der også begynder at blive lagt ud, og det går ikke nødvendigvis helt i alles ånd, fordi én ting er, at man regner med, at nogen som Anne Kristensdatter, det kommer ikke bag på nogen, Anne I hvert heller ikke rigtig. Men så bliver der nævnt Anne Sø og Anne Sø hun er gift med byens borgmester, og hun er mor til Katrine Lugge. Ja, hun er en meget, meget fin dame, og hun er tilfældigvis også mor til den unge kvinde, som ikke vil gifte sig med Ole Bjørn. Hun er ikke tilfreds med at blive nævnt. Der ikke blev rejst sag mod hende endnu, men hendes navn begynder at florere. Men Ole Bjørn står jo ved og siger: jamen, der kommer jo ikke så meget djævlbesættelse her af ingenting. Så han har jo også både sin nevø Christian Frederik Knavers og han har den anden student Paul Rytter. Og så har han faktisk en tredje student, der hedder Christoffer Mumme. De er der alle sammen og skal ligesom hjælpe med at holde styr på de her

kvinder og holde dem nede, når der er besættelsen går i dem, sørge for at bede over dem. Men der begynder at være sådan nogle nogle historier om, hvordan de også måske holder de her besættelser nede, som er lidt underlige. Blandt andet så er der på et tidspunkt, hvor at de her to, nevøen og Poul Rytter de har de har drukket sig fulde, og så er de simpelthen klædt Anne Jensdatter nøgen for at sikre sig, at hun ikke har djævlemærke noget sted på kroppen. Alt sammen foregået under, tilsyneladende, Ole bjørns supervision, og der begynder også at være historier om, at for netop at holde djævelen nede i dem, når det nu er, at det ikke altid er bøn og salmesang, der virker som, så må de piskes ud.

Louise Lindblad: Ole Bjørn lægger sig over Maren Spillemands i sengen. Jeg forestiller mig, hvordan han med alle sine kræfter forsøger at holde hende nede, mens hun eller hendes djævel Lutzer råber aggressiv og spytter præsten i ansigtet. I hånden har Ole Bjørn et ris, en samling kvist, som han pisker Marens blottede skulder med, mens han beordrer djævelen til at forlade den besatte kvindes krop. Undervejs trækker han op i Marens kjole og pisker hendes lår og hendes blottede balder.

Maria Østerby Elleby: Han kalder det selv for sin faderlige revselse, at han ligesom banker djævelen ud af dem.

Louise Lindblad: Tror du på det?

Maria Østerby Elleby: Om han gør det, eller om det er for at banke djævelen ud af dem? Jeg tror, han gør det men der for mange af dem, der siger, at han gør det, men hvorfor han gør det? Det er ret interessant, fordi det er sådan. Det er virkelig et spændings punkt. Hvad er det egentlig, der foregår nu oppe i præstegården på Thisted? Hvordan gik det fra, at Maren Spillemands havde epileptiske anfald, til at sognepræsten pludselig har godt og vel en 10-12 unge piger og unge kvinder i sit hus, som han pisker på deres ballerne med hænderne eller med ris?

Louise Lindblad: Hvor meget tror du, at de her mange kvinder, der opsøger Ole Bjørn... Hvor meget tror du, at de selv tror på, at de er rigtigt besatte af en djævel? Og hvor meget tror du, at der er andet, der drager dem til ham?

Maria Østerby Elleby: Det er jo altid mega svært med de der ting at vurdere, fordi vi ved jo godt, at også mennesker ret nemt kommer til at tro på ting. Altså, og der er jo masser af eksempler på epidemier, der ikke burde kunne lade sig gøre af enten dans eller anfald eller hvad end det nu er. Det her er jo ikke første gang, vi hører om mange unge piger, der på den måde pludselig bliver besat. Men der sker en eller anden gruppedynamik med, at nogle begynder på en historie, andre falder i, og på et eller andet tidspunkt, så er det svært at sige længere, hvor meget de tror på det og hvor meget de... Altså hvad startede ud som noget vi godt lidt ved, hvis vi spiller skuespil? Og hvornår er det blevet til nærmest tvangstanke at man kan ikke lade vær med det. Det er simpelthen blevet ens virkelighed. Så det er svært. Det er svært at sige, da der kommer jo en ret stor sag ud af det, fordi de her to troldkoner Anne Kristensdatter og Anne Vært. De bliver kendt skyldig først på

deres første retsinstant, men siden bliver de sendt til Landstinget i Aalborg, og der bliver de frikendt. Og det er Ole Bjørn jo ikke tilfreds med. Han vil jo ligesom have, at der bliver ført trolddom sag mod dem. Han skal have troldkonerne brændt, men nu har biskoppen altså Jens Birkerød der. Han er lidt loren ved det. Han er først startet med, og da Ole Bjørn skrev til ham ved godt godt arbejde. Godt du ligesom holder djævelen nede, go you! Og nu er han alligevel her, ahh. Det virker lidt lidt voldsomt, så han skriver til noget familie ovre i København, nogle der sidde i Højesteret blandt andet. Og der bliver nedsat en kommission, der skal undersøge, hvad det er, der foregår. Og så får man jo blandt andet også taget Kirsten Langgaard og Maren Spillemands fra Ole Bjørn. De bliver ført til Aalborg, og de bliver separeret. Og så begynder de måske lige så stille at indrømme, at det nok ikke helt passer. Men det er hverken Ole Bjørn tilfreds med. Det beboerne i Thisted heller ikke. De er jo sygeligt bange for de her troldfolk, og nu begynder folk bare og sådan, hvad de siger. Men det er jo, at der er andre folk, der nu hjernevasker Maren og Kirsten til pludselig at trække deres tilståelser tilbage, så der er kæmpe frem og tilbage med, hvem der skal hvad og det ene og det andet. Og det ender simpelthen med, at alle de her besatte eller i hvert fald tolv af de her besatte piger, de skal bringes til København sammen med Ole Bjørn, hans niece, hans nevø Paul Rytter, og nogle stykker andre også der er indblandet i denne her sag, blandt andet Kirstens far, for at Højesteret skal finde ud af, hvad er det, der foregår i Nordjylland lige nu?

Louise Lindblad: Er Thistedes held og håb, djævlemaleren, eksorcisten, præsten Ole Bjørn i virkeligheden en slags karismatisk kultleder, der har svært ved at administrere magten og opmærksomheden. Bunder hele det her satans tumult i virkeligheden i Ole Bjørns forsmåede følelser og hans egen personlige blodhævn over afvisningen fra borgmesterens steddatter? Eller er det, som Ole Bjørn siger, djævelske kræfter, der er på spil i Thisted? Vi er ved at nå til historiens afslutning. Svaret skal findes. Afgørelsen skal ske i København. Maria og jeg bevæger os længere op af snegletrappen med kurs mod toppen af Vor Frelsers Kirke. Og hvad sker der så da de kommer til København? Hvad er det, kommissionen kommer frem til og finder ud af?

Maria Østerby Elleby: Altså, kommissionen er hård, og de finder jo frem til, at Ole Bjørn han har oppisket en stemning. Han har gjort det med vilje. Han har ikke forholdt sig korrekt. Det bliver beskrevet, at han har prostitueret sit erhverv. Han har ikke forholdt sig, som han burde som en præst, og at de kvinder, der har sagt, at de var besat, de i virkeligheden er nogle fuentaster, de har spillet skuespil, og de bliver faktisk rigtig mange af dem dømt til, at de skal halshugges for det. Så det er en rigtig, rigtig hård dom. Kommissionens dom, det er jo så ikke Højesteret, men den kommer inde fra Højesteret, som lige skal kigge den igennem igen og diskutere alle de her forskellige ting og prøver at finde ud af netop, er det korrekt, at Ole Bjørn han bare er sådan en ja, karismatisk kult leder, der har fået et helt harem af unge kvinder under sig? Og han gør det for at have seksuel omgang med dem? Det begynder der nemlig også at være beskyldninger om, at det faktisk er, fordi han har haft forhold med indtil flere af dem.

Louise Lindblad: Men hvis det er sandheden, hvorfor skulle alle de her kvinder gå ind i det? Hvorfor skulle de spille skuespil? Hvorfor skulle de gøre de her ting?

Maria Østerby Elleby: Jeg kan anbefale rigtig mange kultdokumentarer på Netflix om lige præcis de her dynamikker. Og det starter jo... Det starter jo aldrig så vanvittigt her. Det starter jo altid et

godt sted. Jeg tænker for mange af de her kvinder, for eksempel sådan som Maren Spillemands. Vi ved, hun har de her anfald. Altså den er rigtig nok. Hun har epilepsi, og der er aldrig blevet gjort noget ved det rigtigt. Og lige pludselig kommer der en, der vil gøre noget ved det. Der kommer en, der rent faktisk vil føre en sag, give hende opmærksomhed, giver hende en stemme. At hun bliver feteret i Thisted. Hun hun går jo pludselig fra bare at være en spillemands, hun er spillemands datter - det derfor hun hedder Spillemands, til at være en man taler om en man har ondt af. Jeg kan godt forstå, at det kan være fristende for mange at tænke: Gad vide om ikke også jeg er lidt syg og måske også lidt besat af djævl? Og mange af dem har i øvrigt lidt forskellige skavanker af en eller anden art. De har et eller andet sygdomsting, så de går jo ikke ind i det med ideen om at nu skal jeg bare bo i præstegården med en eller anden præst der kan få lov at gøre hvad han vil. De går ind i det med en; "Nu er der nogen der giver mig opmærksomhed og tager sig af mig og passer på mig og vil mig det godt. Jeg er pludselig en man har respekt for. Ondt af, ja, måske, men det er ikke min egen skyld at jeg er her. Det er satans skyld. Det er djævelens skyld, det troldfolk er skyld".

Louise Lindblad: I februar 1698 afsiger Højesteret den endelige dom. Ingen ender med at blive henrettet. Hverken de hekseanklagede, de besatte eller drivkraften bag det hele - Den lokale præst Ole Bjørn. Ole Bjørn får dog frataget sit embede og bliver forvist fra Jylland. De besatte bliver sat i opdragelse i landets spindehuse eller klostre. De hekse anklagede Anne Kristensdatter og Anne Værts går helt fri.

Maria Østerby Elleby: Den her sag er en af de helt store sådan tendensmarkører for, hvordan det er man forfølger, og hvad det er man forfølger. Vi siger ikke, at djævelen ikke findes, men det er godt nok sjældent, at det er ham, og han farer altså ikke omkring og har tid til at hoppe i unge, fattige kvinder eller gøre gamle kællingers bud, citat fra en af protokollerne, ja

Louise Lindblad: Ej det er vildt, ikke? Shit det er flot.

Maria Østerby Elleby: Det for vildt, vi står og kigger. Jeg står og kigger over på Christiansborg og Børsen med dragespiret, som snor sig op. Men det er hele København, vi lige nu bare står og kan kigge ind over. Og så er det bare det her totale efterårsdunkle vejr. Der er overskyet og der er regn og der er lukket. Man må teknisk set slet ikke komme herop lige nu.

Louise Lindblad: Der er simpelthen fare fordi... Det er vådt, træet her. Altså vi går jo mod urets retning lige nu.

Maria Østerby Elleby: Vi går aven om -den forkerte retning. Den retning man altid skal gå omkring ting, når man skal påkalde djævelen.

Louise Lindblad: Hvad vi er på vej op til lige nu?

Maria Østerby Elleby: Altså, det ved kun Gud og djævelen, hvad der venter os deroppe.

Louise Lindblad: Nu står vi på toppen. Ej, nu får jeg også højdeskræk.

Maria Østerby Elleby: Jeg kan vitterligt ikke komme længere nu. Jeg er mast ind på det øverste trin oppe under kuplen. Mit hjerte banker helt vildt, men der er også bare så mange vilde ting på vej op, når man skal igennem tårnet. Og der ligger gamle kirkeudskæringer og gargoyles og engleansigter. Og så pludselig er der klokkespil og så er der et djævleansigt der kigger på ind, og de her små trin de snor sig og forvikler sig, og det føles lidt som at være gået igennem et eller andet.

Louise Lindblad: Du har også godt hørt den sejlivede historie om bygmesteren, der står bag spiret her.

Maria Østerby Elleby: Da han opdagede, at det gik avn, så tog han livet sig selv ved at kaste sig ud heroppe fra.

Louise Lindblad: Flere okkulte rygter klæber sig stadig den dag i dag til Vor Frelzers Kirke, der er historien om bygmesteren, som begik selvmord ved at kaste sig ud fra tårnet. Ligesom de omkring 400 trin Maria og jeg er lige gået til toppen kun er et skøn, fordi det efter sigende aldrig er lykkedes nogen at tælle dem. Måske fordi man bliver tummelumsk på vej herop, eller simpelthen fordi trinene ikke vil lade sig tælle. Det passer selvfølgelig ikke, men jeg kan ikke lade vær med at have i baghovedet på vej herop, at Satans formål jo er at rive mennesker ned i afgrunden, ned i mørket. Selvfølgelig symbolsk, åndeligt og moralsk, men jeg holder alligevel lidt ekstra godt fast i gelænderet på vej ned igen, mens jeg stiller Maria og mit sidste spørgsmål: Hvem er roden til onskaben i Thisted?

Maria Østerby Elleby: Jeg tror, at mit svar må være, at det er Ole Bjørn. Jeg tror ikke, han starter ud med at gøre det af onde intentioner. Jeg tror faktisk, han har haft helt reelle tanker om, hvad han ville gøre. Men han er et menneske, og han er fejlbarlig ligesom alle andre. Og jeg tror simpelthen, at det stiger ham til hovedet. Han bliver også grebet af stemningen og går for vidt og går for langt i det til et punkt, hvor han ikke kan stoppe det igen længere. Og så Djævelen, jamen jeg tror ikke, der er nogen af dem her, der er besat af djævelen. Jeg tror Maren Spillemands, hun har haft epilepsi. Kirsten, hun har været et moderløst barn, der har set en chance for at få opmærksomhed. Det virker til, at hun har haft gået lidt for sig selv ellers, og lige pludselig er der nogen, der bærer hende frem. Jeg tror, det er det samme med mange af de andre, der har en mulighed for lige pludselig at få en plads i solen for et kort øjeblik. Og så er der i den her synergi mellem det og mellem Ole Bjørn opstod jo nærmest sådan en kult med opførsel, ritualer, hvad det er, der foregår på den der præstegård, som er spundet fuldstændig ud af kontrol. Og det er jo. Det er jo ondt, når det når til et punkt, hvor man forsøger at beskyldte andre mennesker for at være

Satans disciple, for at være dem, der har kastet djævle ind i én og være dem, der er årsagen til det og gå efter deres liv. Nu var der ikke nogen i Thisted-sagen her, der ender på bålet, hverken Anne Kristensdatter, Anne Vært, Anne Sø eller nogen af de andre de nævner. Men det var jo intentionen, der blev prædikeret: "Det her hører først op, når heksen er på bålet", og det er ondt.

Fortæller: Du har lyttet til historien om djævlbesættelsen i Thisted. Afsløringen af Ole Bjørn og de besatte kvinders bedrageri markerer på mange måder enden på hekseprocesserne i Danmark. Bål og brand hører nu en mørk fortid til. Men er der noget som heksen på Ærø, Carl William Goldman eller Helsingørs Barbara Heinemann fra sæson ét har lært os, så er det at overtroen og frygten ikke sådan lige er til at uddrive fra menneskesjælen.

Louise Lindblad: Obscuritas er produceret af Louise Lindblad for Nationalmuseets mediehus Vores Tid med støtte fra William Demant Fonden. Redaktør er Rikke Caroline Carlsen. Du kan finde flere podcast om historie ved at søge på Vores Tid i din podcast app.

[Vores Tid – Nationalmuseets Mediehus](#)

[Obscuritas 4:4 Eksorcisten Ole Bjørn og de besatte kvinder i Thisted](#)

Produceret af Louise Lindblad for Vores Tid